

ходио, по много чему разликује од сличних. Није претјерано рећи да је ово изузетно позитиван при мјер савремено конципираног рада. Само овако је и било могуће на нови методолошки начин објаснити комплексност историјских епоха. Јер, поред пресека друштвено-историјских збивања у посљедњих 100 година — дата су и тумачења историјске условљености појаве разних идеологија и њихове карактеристичне поставке. Иако дуг, тај период, у суштини представља једну тематску цјелину која се заокружава идеологијом самоуправног социјализма. Овако конципиран рад окупио је стручњаке разних профила и научних дисциплина: др Чедомир Попов, проф. др Радован Павићевић, проф. др Михаило Војводић, др Драгутин Лековић, проф. др Мило Марковић, др Веселин Ђуретић, др Душан Живковић, др Радован Радоњић и Драгутин Шобајић. Штета је што су изостала саопштења проф. др Бранка Петрановића, др Бранка Ивановића и др Бранка Ковачевића. Извјесну надопуну представља прилог мр Мила Стругара — Идејност у настави историје и формирање научног погледа на свијет код ученика.

Интердисциплинарност у профилу стручњака и тема је значајна новина и изузетан квалитет ове публикације. Овако компонована интердисциплинарна екипа стручњака показала је својим радовима колико су историјске епохе комплексне и колико материјални историјски услови детерминишу идеологију. Историју не треба сводити само на фактогра-

фију, а историчара на фактографа. Овај зборник радова још једном је потврдио потребу да историчар по мало буде и филозоф, исто тако и филозофи у својим апстракцијама морају много чвршће да стоје на фактима и фактографији. Истакли смо само ове двије научне дисциплине за примјер. Но, овдје се једнако мисли и на потребу прожимања осталих: политиколога и политикологије, социолога и социологије, економиста и економије итд. Извјесно је да се морамо навикавати једни на друге. Парцијалним посматрањем и тумачењем проблема нијесмо исцрпили сву његову сложеност. Уз то, се парцијалност често претвара у једностраност.

На крају ваља рећи да би ова позитивна новина у тематском опредељењу и структури публикације требало да резултира и новим начином мишљења и гледања на историјску прошлост. То никако не значи социологизацију историје као науке. Композиција и остварени домет овога рада представља настојање и жељу да се поред политичке историје једнако озбиљно и потпуно разматрају и друге компоненте, ни мање важне ни одвећ битне за разумијевање сложених друштвених процеса.

Зборник радова *Савремена епоха и њене идеологије* представља користан подухват издавача — Друштва историчара Црне Горе и Републичког завода за унапређивање школства. Зато ће то бити драгоцену литературу за студенте, наставнике и професоре средњих школа.

Зоран Лакић

Мр БОРИСЛАВ УСКОКОВИЋ, ТУРИЗАМ КАО ФАКТОР ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА ЦРНЕ ГОРЕ

Титоград, 1975.

У послеријатном периоду Црна Гора је постигла значајни привредни развој. Једна од њених привредних грана је туризам, који се динамично развијао нарочито посљедњих петнаестак година, особито на Црногорском

приморју. Развој туризма има вишесгруки значај, не само у привреди већ и у цјелокупном развоју Црне Горе и Југославије. Посљедњих година се с правом све више посвећује пажња и изучавању историје привреде Црне Го-

ре у послеријатном периоду. Једна од таквих студија јесте и књига магистра Борислава Ускоковића „Туризам као фактор привредног развоја Социјалистичке Републике Црне Горе“. Књига је објављена у издању Института за друштвено-економска истраживања у Титограду крајем 1975. г.

Ускоковић је проблематику изложио у три основне цјелине, са закључком и прилозима. Свака цјелина има по више поглавља. Након уводних напомена аутор је у првој глави, под називом **Основне карактеристике досадашњег развоја привреде СР Црне Горе**, обрадио услове развоја, карактер друштвених односа, факторе производње, привредне услове, стаповништво и његове основне карактеристике, средства за рад и главне правце развоја и карактеристике достигнутог нивоа развијености туризма у Црној Гори. У другој глави (**Досадашњи развој туризма**), обрадио је карактеристике понуде и потражње, историјски развој, величину и развој рецептивних капацитета, комуникативне факторе, основне карактеристике туристичке тражње, просторне аспекте туристичког развоја и привредни значај туристичког развоја Црне Горе. У посљедњој глави (**Перспективе развоја туризма у Црној Гори**) аутор је приказао низ фактора који утичу на развој туризма. Он пише о туризму као основном правцу развоја, о основним елементима перспективног туристичког

развоја и проблемима финансирања проширене репродукције.

У склопу главне теме аутор је дао и статистичке прилоге у којима је приказан туристички промет у Југославији и републикама (1950—1973), затим дистрибуцију туристичког промета у Црној Гори по врстама мјеста (1960—1973), инострани туристички промет по земљама припадности (1950—1973), сезонску дистрибуцију туристичког промета (1960—1970), величину и структуру капацитета за смјештај у угоститељству (1960—1973), туристички промет по врстама капацитета за смјештај (1960—1970) и кретања девизног прихода од туризма (1955—1970). Ови прилози чине студију комплетнијом, пружајући читаоцу драгоцене податке о туризму.

Мр Ускоковић је обрадио једну значајну грану црногорске привреде. Он је приказао развој туризма у Црној Гори, указујући на његов утицај на привредни развој Црне Горе. Дао је и основе за сагледавање услова и могућности перспективног развоја туризма у Црној Гори, на шта је указао и професор др Слободан Унковић у предговору књиге.

Студија Б. Ускоковића је значајан прилог изучавању привредне историје Црне Горе и Југославије посебно у послеријатном периоду (он је приказао и историјат развоја туризма у Црној Гори од првих његових почетака).

Ј. Р. Бојовић

ГОЈКО П. ВУКМАНОВИЋ: „ПАЛИ ЗА СЛОБОДУ“

Бар, 1975, стр. 128

Гојко Вукмановић дуги низ година педантно прикупља податке о радничком покрету и револуционарној борби на подручју Бара и ближе околине. У том подухвату није му било тешко да обиђе и најудаљеније село и да оствари контакт са сваким који посјеђује архивску документацију и још више — свјежје сјећање. Уз те податке предано је истраживао архиве и скупљао лите-

ратуру, па се као резултат тога свестраног и темељног рада појавила његова књига *Пали за слободу*, у издању Завичајног музеја у Бару уз помоћ друштвено-политичких и привредних организација СО Бар.

Пали за слободу је књига са најосновнијим подацима о борцима и родољубима из барске општине који су погинули у НОР-у и социјалистичкој револуцији, за-